

UCHWAŁA

Dnia 23 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku PKO Banku Polskiego S.A. w W.
przeciwko dłużnikom J. M. i B. M.
o miarkowanie wysokości opłaty stosunkowej,
po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym
w dniu 23 maja 2012 r.,
zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Okręgowy
postanowieniem z dnia 10 lutego 2012 r.,

"Czy art. 49 ust. 7-10 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r.
o komornikach sądowych i egzekucji (tj. Dz.U. 2011 Nr 231 poz. 1376)
znajduje zastosowanie do opłat pobieranych z tytułu czynności
egzekucyjnych dokonywanych po dniu 17.06.2010 r. w ramach
postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia
w życie nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 12 lutego 2010 r.
o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 40
poz. 228)?"

podjął uchwałę:

Przepis art. 49 ust. 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 40, poz. 228) stanowi - niezależnie od dnia wszczęcia postępowania egzekucyjnego - podstawę wystąpienia z wnioskiem o obniżenie wysokości opłaty stosunkowej pobieranej przez komornika w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych na podstawie art. 49 ust. 1 lub ust. 2.

Uzasadnienie

Komornik przy Sądzie Rejonowym – R. C. postanowieniami z dnia 20 października 2011 r. umorzył na wniosek wierzyciela Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA w W. postępowanie egzekucyjne, wszczęte na podstawie wniosku z dnia 30 kwietnia 2008 r. przeciwko dłużnikom B. M. i J. M. i ustalił koszty postępowania egzekucyjnego w kwocie 51.480,85 zł, obciążając nimi w całości dłużników. Koszty powyższe obejmowały, poza wydatkami, opłatę stosunkową w wysokości 15% (28.226,60 zł) i opłatę stosunkową w wysokości 5% (17.654,97 zł). Jako podstawę prawną pobrania opłat Komornik wskazał art. 49.1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst Dz.U. z 2006 r., Nr 167, poz. 1191 ze zm.).

Dłużnicy w skardze na czynność komornika wnieśli o obniżenie opłat stosunkowych z kwoty 45.881,57 zł do kwoty 17.654,97 zł i o zwolnienie od obowiązku uiszczenia opłat w pozostałej części, wskazując m.in. że strony uzgodniły w ugodzie pozasądowej, iż wierzyciel został zaspokojony dokonaną wpłatą w kwocie 135.000 zł (należność główna objęta tytułem wykonawczym wynosiła 816.084,66 zł).

Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 21 listopada 2011 r. oddalił wniosek stwierdzając, że art. 49 ust. 7-10 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst Dz.U. z 2011 r. Nr 231 poz. 1376), wprowadzony ustawą z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 40 poz. 228), nie może stanowić podstawy obniżenia wysokości opłaty stosunkowej w postępowaniach egzekucyjnych wszczętych przed dniem 17 czerwca 2010 r. Zdaniem Sądu w braku przepisów przejściowych trzeba należy przyjąć, że do postępowań wszczętych i nie zakończonych przed tą datą mają zastosowanie przepisy dotychczasowe. Przemawiają za tym zasada *lex retro non agit* i treść § 30 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie zasad techniki prawodawczej (Dz.U. Nr 100, poz. 908). Sąd stwierdził ponadto, odwołując się do poglądu wyrażonego w komentarzu do ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, że art. 49 ust. 7-10 u.k.s.e. budzi wątpliwości co do zgodności z Konstytucją RP.

Sąd Okręgowy, rozpoznając zażalenie dłużników na powyższe postanowienie powziął poważne wątpliwości, którym dał wyraz w przedstawionym pytaniu prawnym. Odwołując się do poglądów doktryny wskazał, że prezentowane są w niej dwa rozbieżne poglądy co do możliwości zastosowania art. 49 ust. 7-10 u.k.s.e. w postępowaniu egzekucyjnym toczącym się w dacie wejścia w życie ustawy. Zgodnie z pierwszym zasada bezpośredniego działania ustawy nowej oznacza, że jej przepisy powinny być stosowane także w sprawach pozostających w toku, poczynając od najbliższej czynności procesowej, która będzie dokonana po jej wejściu w życie. Stanowisko przeciwne opiera się na zasadzie dalszego stosowania ustawy dawnej, postulując stosowanie per analogiam art. 104 u.k.s.e. Nie opowiadając się za żadnym z nich Sąd Okręgowy uznał, że zagadnieniem prawnym budzącym poważne wątpliwości jest czy art. 49 ust. 7-10 u.k.s.e. znajduje zastosowanie do opłat pobieranych z tytułu czynności egzekucyjnych dokonywanych po dniu 17 czerwca 2010 r., w ramach postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 40 poz. 228).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ocenę przedstawionego zagadnienia prawnego rozpocząć należy od wskazania, że pytanie zostało sformułowane nieprawidłowo. Treść art. 49 u.k.s.e., zarówno w brzmieniu poprzednim, ustalonym ustawą z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 112, poz. 769), jak i przyjętym w ustawie z dnia 12 lutego 2010r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 40 poz. 228), nie pozostawia wątpliwości co do tego, że opłata stosunkowa przewidziana w ust. 1 i ust. 2 tego przepisu nie jest pobierana od czynności egzekucyjnych, tylko przewidziana dla określonego rodzaju egzekucji (tu: egzekucji świadczeń pieniężnych) z pewnymi odrębnościami dotyczącymi niektórych sposobów jej prowadzenia (wierzytelności z rachunku bankowego, wynagrodzenia za pracę etc.). Czynnościami egzekucyjnymi są czynności organów egzekucyjnych, tj. sądu i komornika, przy czym mogą mieć one różny charakter (orzekające, wykonawcze). Brak podstawy prawnej do pobierania wskazanej opłaty od poszczególnych czynności egzekucyjnych podejmowanych

w związku z przeprowadzeniem egzekucji świadczeń pieniężnych. Istotą problemu jest zatem czy art. 47 ust. 7 u.k.s.e. w brzmieniu przyjętym ustawą z dnia 12 lutego 2010 r., przewidujący uprawnienie dłużnika i wierzyciela do złożenia wniosku o obniżenie wysokości opłat egzekucyjnych, o których mowa w ust. 1 i 2, ma zastosowanie w postępowaniach egzekucyjnych których przedmiotem jest egzekucja świadczeń pieniężnych, toczących się w dacie jego wejścia w życie (17 czerwca 2010 r.).

Co do zasady czynnością powodującą powstanie obowiązku uiszczenia opłaty stosunkowej w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych jest postanowienie komornika o ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego i wezwaniu dłużnika lub wierzyciela do ich uiszczenia, wydawane po zakończeniu postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 770 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 49 ust. 3 u.k.s.e. Obowiązek rozstrzygnięcia o kosztach egzekucyjnych w związku z wydaniem postanowienia kończącego postępowanie w sprawie wywieść należy z odpowiednio stosowanych przepisów o postępowaniu rozpoznawczym (art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Całkowity koszt egzekucji można ustalić dopiero po jej zakończeniu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 grudnia 1995 r., III CZP 182/95, OSNC 1996, nr 6, poz. 76, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP37/11, OSNC 2012, nr 3, poz. 32). Rozstrzygnięcie takie ma charakter definitywny, musi uwzględniać wynik postępowania (wysokość wyegzekwowanego świadczenia, sposób zakończenia postępowania egzekucyjnego). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że zmiana takiego prawomocnego postanowienia może nastąpić z urzędu na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 16/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 58). W zasadzie wydanie postanowienia o ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego aktualizuje możliwość zgłoszenia przez dłużnika lub wierzyciela na podstawie art. 49 ust. 7 u.k.s.e. wniosku o obniżenie opłaty egzekucyjnej pobieranej na podstawie art. 49 ust. 1 i 2 u.k.s.e., także jeżeli w toku postępowania jej część została już ściągnięta. Wyjątkiem od niej są czynności komornika podejmowane w toku postępowania (zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z wyliczeniem prognozowanych kosztów co do opłaty i wydatków, połączone z wezwaniem do ich uiszczenia, zawiadomienie

o ściągnięciu opłaty w związku z wyegzekwowaniem części roszczenia objętego tytułem wykonawczym). Mają one charakter tymczasowy, mogą ulec zmianie. Niemniej, z uwagi na potrzebę ochrony stron postępowania egzekucyjnego, dopuszczono możliwość złożenia już wówczas wniosku o obniżenie opłaty egzekucyjnej (art. 49 ust. 8 u.k.s.e.).

Dla rozstrzygnięcia przedstawionego zagadnienia prawnego niezbędne jest odniesienie się do charakteru opłaty egzekucyjnej i pozycji ustrojowej komornika. Pierwsze z tych zagadnień było przedmiotem kilku wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego (por. postanowienie z dnia 14 grudnia 2011 r., SK 29/09, OTK ZU 10/A/2011, wyrok z dnia 30 kwietnia 2012 r., SK 4/10, OTK-A 2012 nr 4, poz. 42) i Sądu Najwyższego (por. uchwała z dnia 17 grudnia 2010 r., III CZP 93/10, OSN 2011, nr 7-8, poz. 80, uchwała z dnia 22 października 2002 r., III CZP 55/02, OSN 2003, nr 7-8, poz. 100, wyrok z dnia 20 sierpnia 2009r. II CSK 60/09, nie publ., z dnia 6 października 2010 r., II CSK 184/10, nie publ.). Podzielić należy ocenę, że jest to danina publiczna czyli świadczenie publiczno-prawne uiszczane z tytułu i w ramach realizacji zadań publicznych Państwa, a nie zapłata za wykonanie poleceń wierzyciela. Stanowiąc jeden z rodzajów opłat sądowych ma charakter należności przymusowej, określonej normatywnie co do wysokości, sposobu ustalania i pobierania. Charakterystyczną jej cechą jest to, że nie odpowiada rzeczywistej wartości czynności czy świadczeń podlegających opłacie ani kosztom danego postępowania egzekucyjnego, niemniej, skoro możliwa jest korekta jej wysokości, występuje powiązanie z okolicznościami sprawy. Część orzeczeń wskazuje na mieszany charakter opłaty egzekucyjnej wynikający z faktu, że nie stanowi ona dochodu budżetu, a przychód komornika, jako swoiste wynagrodzenie niezależne od zwrotu wydatków, ponadto ustalana i pobierana przez samego zainteresowanego komornika. Co do drugiej kwestii podkreślenia wymaga, że jakkolwiek od wejścia w życie ustawy z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 130, poz. 1462) komornik wykonuje czynności na własny rachunek, to nadal stanowi monokratyczny, państwowy organ egzekucyjny, który na zasadzie wyłączności wykonuje czynności egzekucyjne w sprawach cywilnych i ustawowo wyposażony

w funkcje władcze. Między nim, wierzycielem i dłużnikiem powstaje stosunek publiczno-prawny, a nie umowne zlecenie wyegzekwowania określonej wierzytelności (por. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 grudnia 2011 r., SK 29/09, OTK ZU 10/A/2011, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 kwietnia 2012 r., SK 4/10, OTK-A 2012 nr 4 poz. 42).

Obniżenie wysokości opłaty stosunkowej jest kompetencją sądu, przywróconą do systemu prawnego ustawą z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Instytucja ta wprowadzona została z dniem 13 listopada 2004 r. (Dz.U. 2004, Nr 236, poz. 2356). Krótka przerwa dotyczyła postępowań egzekucyjnych wszczętych po dniu 28 grudnia 2007 r. (art. 15 ustawy z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz niektórych innych ustaw - Dz.U. 2007, Nr 112, poz. 769). Na potrzebę ponownego wprowadzenia możliwości obniżania opłat wprost wskazuje uzasadnienie projektu ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. (druk sejmowy nr 1810). Brak judykatów dotyczących obniżania opłat na podstawie przepisów wskazanej ustawy. Niemniej pełną aktualność zachowuje orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, dotyczące art. 49 ust. 2 u.k.s.e. w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 19 ustawy 24 września 2004 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 236, poz. 2356), który wprowadził możliwość zmniejszenia przez sąd wysokości opłaty w wypadkach szczególnie uzasadnionych. Zgodność tego przepisu z wzorcami kontroli konstytucyjnej wskazanymi w art. 2 Konstytucji RP przyjęto w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 maja 2006 r., P 18/05, OTK-A 2006, nr 5, poz. 53 oraz z wzorcami wynikającymi z art. 64 ust. 2 w zw. z art. 2 w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 kwietnia 2012 r., SK 4/10, OTK-A 2012, nr 4, poz. 42. Powołano się w nich m.in. na wcześniej zajęte stanowisko co do tego, że ochrona praw majątkowych nie może być rozumiana jako zagwarantowanie określonego poziomu dochodów albo wyeliminowanie ryzyka ponoszenia strat z tytułu wykonywania czynności egzekucyjnych przez komornika (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 grudnia 2003 r., K 5/02, OTK ZU 2003, nr 9, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 maja 2005 r., P 6/04, OTK ZU 2005 nr 5). Aktualność zachowuje również aksjologia, do której odwołuje się zarówno

prawodawca, jak i orzecznictwo. Wskazuje się na potrzebę zwiększenia a nie ograniczenia praw stron postępowania egzekucyjnego (wierzyciela i dłużnika) oraz poddania komornika ściślejszemu nadzorowi sądów, a nawet permanencji nadzoru w procedurze określania opłaty egzekucyjnej (por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego P 18/05). Stwierdzając, że obniżanie opłat i świadczeń stanowi mechanizm znany prawu publicznemu i prywatnemu uznaje się go za właściwy środek przeciwdziałania nadużyciom prawa, pobieraniu nadmiernie wygórowanych opłat w konkretnym wypadku. Podkreśla się cel rozwiązania (ratio legis), którym jest próba ograniczenia nadmiernej opłaty stosunkowej pobieranej w niektórych wypadkach egzekucji świadczeń pieniężnych, nadużywania prawa przy czynnościach mało pracochłonnych lub podejmowanych wobec niektórych podmiotów.

Odnosząc się do relacji między postępowaniem egzekucyjnym, a postępowaniem rozpoznawczym wskazać należy że zgodnie z systematyką kodeksu postępowania cywilnego, należąc do postępowania cywilnego regulowanego tą ustawą stanowi ono osobne postępowanie o wielu odrębnościach. Wskazany charakter nakazuje jednak ocenę problemów prawa międzyczasowego z uwzględnieniem zasad właściwych postępowaniu cywilnemu, a nie materialnemu prawu publicznemu lub prywatnemu. Przyjmuje się w orzecznictwie sądowymi i nauce prawa, że reguły te polegają na (1) jedności (jednolitości, ciągłości, czynności procesowych), tj. do zakończenia postępowania mają zastosowanie przepisy prawa procesowego obowiązujące w chwili jego wszczęcia, (2) bezzwłoczności (natychmiastowości, bezpośredniości), tj. przepisy nowej ustawy mają zastosowanie od chwili jej wejścia w życie, ale wcześniej podjęte w sprawie czynności pozostają w mocy, (3) stadialności (fazowości), tj. przepisy nowej ustawy mają zastosowanie od kolejnego stadium postępowania (najczęściej zmiana instancji). Kodeks postępowania cywilnego, który wszedł w życie 1 stycznia 1965 r., określił w art. XV § 1 p.w.k.p.c. jako zasadę bezzwłoczne działanie ustawy nowej (z niewielkimi wyjątkami w art. XVI-XIX). Przyjęto, że ze względu na brak uregulowań ogólnych dotyczących wszystkich aktów prawnych norma powyższa statuuje zasadę prawa międzyczasowego w dziedzinie prawa procesowego, która powinna być stosowana także w odniesieniu do późniejszych ustaw dotyczących prawa procesowego, chyba że przepis

szczególny stanowi inaczej (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1986 r., III CZP 13/86, OSN 1987, nr 2-3, poz. 31, uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSN 2001, nr 14, poz. 53). Zakwestionował ją wprawdzie Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 9 czerwca 2003 r., Sk 12/03, ale jest przyjęta w orzecznictwie sądów powszechnych. Odwołanie się do tych reguł jest możliwe wówczas, gdy ustawa zmieniająca nie zawiera odmiennych rozwiązań w przepisach przejściowych. Podkreślenia wymaga, że zmiany ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, w tym dotyczące opłat egzekucyjnych, były liczne a odnoszące się do nich przepisy przejściowe oparte na różnych zasadach. W ustawie z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, która weszła w życie z dniem 9 września 2010 r., zamieszczono wprawdzie przepisy przejściowe, ale nie obejmujące kwestii obniżania opłat egzekucyjnych w sprawach pozostających w toku. Jak wielokrotnie wskazywano w orzecznictwie i nauce prawa podstawą każdego systemu norm prawnych jest fikcja prawna racjonalności ustawodawcy. Nakazuje ona założyć, że stanowione prawo jest racjonalne, a działania prawodawcy są efektem rozważenia problemu i decyzji mającej należyte uzasadnienie. Należy zatem przyjąć, że pominięcie to ma charakter celowy i odsyła do ogólnych zasad prawa intertemporalnego z zakresu prawa procesowego. Rozważenia wymaga, czy zasługuje na akceptację stanowisko tych przedstawicieli nauk prawnych, którzy postulują zastosowanie jako modelowej dla postępowania egzekucyjnego zasady jedności postępowania. Oparte jest ono na twierdzeniu, że reguła powyższa została uprzednio wprost wprowadzona przez ustawodawcę w art. 104 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882) oraz w art. 15 ustawy z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2007, Nr 112, poz. 769). Stwierdzały one, że koszty w sprawach egzekucyjnych wszczętych i nie zakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy rozlicza się do dnia zakończenia tych spraw według przepisów dotychczasowych z tym, że w sprawach o egzekucję świadczeń powtarzających się stosuje się przepisy ustawy od dnia jej wejścia w życie. Zdaniem Sądu Najwyższego dla jej przyjęcia konieczna byłaby podstawa prawna wprost zezwalająca na dalsze stosowanie dotychczasowej ustawy procesowej mimo

jej uchylecia (na wzór powołanych przepisów). Nie można przyjąć, że art. 104 u.k.s.e. przewidujący, że sprawy egzekucyjne wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy rozliczane są do dnia jej zakończenia według przepisów dotychczasowych, z prawem do zatrzymania ryczałtów kancelaryjnych w całości, stanowi samodzielną normę prawa międzyczasowego w postępowaniach egzekucyjnych. Przeciwno przemawia zarówno jego umiejscowienie jak i wprowadzenie w ustawie o wyjątkowym charakterze - całkowicie zmieniającej model egzekucji komorniczej, pozycję ustrojową komorników i system finansowania egzekucji. Za stanowiskiem, że przepis powyższy ma charakter przejściowy i jednorazowy opowiedział się wcześniej Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 lipca 2006 r., III CZP 44/06, nie publ. Odmienne stanowisko wyrażono wprawdzie w uzasadnieniu uchwały z dnia 12 października 2005 r., III CZP 63/05 (M. Prawn. 2006, nr 4), ale odnoszące się do egzekucji świadczeń powtarzających się.

Sąd Najwyższy podziela stanowisko Trybunału Konstytucyjnego przedstawione w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 listopada 2006 r., K 30/06, że brak w ustawie nowelizującej przepisów przejściowych nie przesądza o istnieniu luki i powinien być interpretowany jako przejaw woli ustawodawcy bezpośredniego skutku ustawy nowej, chyba że przeciwko przemawiają ważne racje systemowe lub aksjologiczne. Dla stwierdzenia ewentualnej niekonstytucyjności tego rozwiązania konieczne byłoby wykazanie naruszenia zasad konstytucyjnych - zasady bezpieczeństwa prawnego, ochrony praw nabytych oraz braku uzasadnienia w potrzebie ochrony wartości konstytucyjnych. Zgodne jest ono ponadto z modelową dla prawa procesowego cywilnego zasadą aktualności. W odniesieniu do przedstawionego zagadnienia prawnego oznacza to przyjęcie, że przepis art. 49 ust. 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 40 poz. 228) stanowi - niezależnie od dnia wszczęcia postępowania egzekucyjnego - podstawę wystąpienia z wnioskiem o obniżenie wysokości opłaty stosunkowej pobieranej przez komornika w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych na podstawie art. 49 ust. 1 lub ust. 2. Za taką odpowiedzią przemawiają dodatkowo następujące okoliczności. Jak wyżej wskazano opłata egzekucyjna związana jest

z rodzajem egzekucji (wyjątkowo dodatkowo sposobem egzekucji), a czynnością generującą powstanie obowiązku uiszczenia opłaty stosunkowej jest postanowienie komornika wydawane po zakończeniu postępowania egzekucyjnego (wyjątkowo ściąganie opłaty w toku postępowania). Jeżeli są one podejmowane po wejściu w życie przepisów wprowadzających możliwość obniżenia opłaty brak podstaw do zastosowania przepisów uchylonych, które nie zawierały takiego rozwiązania. Nie ma prawnej podstawy do dzielenia jednej egzekucji świadczeń pieniężnych na dwie części w oparciu o zmianę przepisów ustawowych dotyczących pobierania opłat. Organowi egzekucyjnemu nie przysługuje prawo podmiotowe ani prawa nabyte w zakresie pobrania opłaty w pełnej wysokości (gdyż decyduje o tym wynik postępowania i sposób jego zakończenia). Zasada ochrony praw nabytych dotyczy praw podmiotowych jednostek lub podmiotów prywatnych, praw słusznie nabytych, a nie należności publiczno-prawnych, także w sytuacji gdy stanowiąc mają przychód komornika. Oznacza to, że nie następuje zmiana reguł zmieniających sytuację prawną na niekorzyść komornika, a zabezpieczenie jego „interesów w toku” dostatecznie zapewnia wprowadzenie drogi sądowej i ustawowych przesłanek obniżenia opłat (art. 49 ust. 10 u.k.s.e.). Nie ma naruszenia zasady retroakcji, gdyż niezależnie od tego że organ egzekucyjny wcześniej podejmował czynności egzekucyjne, a nawet w toku egzekucji mogło dojść do ściągnięcia części opłaty, nie miały one charakteru definitywnego. Chwilą właściwą dla ustalenia wyniku egzekucji, sposobu zakończenia postępowania egzekucyjnego, wysokości opłaty stosunkowej i kosztów postępowania jest data wydania postanowienia w przedmiocie umorzenia postępowania (czynności równorzędnej) i ustalenia kosztów. Do zakończenia postępowania egzekucyjnego w istocie jego wynik, podstawa i sposób zakończenia postępowania są niepewne. Nie jest także znana ostateczna wysokość kosztów.

Takie rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego, przedstawionego Sądowi Najwyższemu, zapewnia spójność logiczną i aksjologiczną przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji będących przedmiotem wykładni.

Zbędne jest odnoszenie się do objętych pytaniem przepisów ust. 8-10 art. 49 u.k.s.e., gdyż nie stanowią one podstawy uprawnienia dłużnika do złożenia wniosku

o obniżenie wysokości opłaty i mają względem niego charakter pochodny dotycząc terminów, odpowiedniego stosowania przepisów o skardze na czynności komornika, przesłanek rozstrzygnięcia o obniżeniu opłaty.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 390 k.p.c., orzekł jak w uchwale.